LAUSUNTO

9.9.2026

Suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi
Eduskunta

Viite: E 73/2025 vp – Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä, joka koskee komission tiedonantoa ja ehdotuksia EU:n vuosien 2028–2034 monivuotiseksi rahoituskehykseksi. Lausunto täydentää Maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyssä 6.10.2025 esiin nostettuja näkökohtia.

MTK tukee valtioneuvoston linjaa, jonka mukaan EU:n kokonaiskustannuksia Suomelle tulee pyrkiä hillitsemään. Komission ehdotuksen kokonaistaso on Suomen näkökulmasta liian korkea, ja siihen liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta. Komissio esittää rahoituskehyksen kasvattamista noin 1,35 prosenttiin EU:n bruttokansantulosta, kun mukaan luetaan elpymisvälineen takaisinmaksu sekä rahoituskehyksen ulkopuoliset erityisvälineet.

MTK pitää tärkeänä, että Suomi tarkastelee tulevaa rahoituskehystä yhtenä kokonaisuutena. Hallitusohjelman tavoite välttää Suomen nettomaksuosuuden kasvua lisää neuvottelupainetta, mutta samalla Suomen on turvattava keskeiset saantonsa erityisesti maatalouden tulotukiin, kilpailukykyyn ja laajaan tuvallisuuteen. Lisäksi on huomattava, että EU:n itärajan valtioille on avattu mahdollisuuksia tukeen, mutta rahoitusta ei ole kohdennettu monivuotisessa rahoituskehyksessä Suomelle.

MTK korostaa, että EU:n painopisteiden priorisoinnissa maatalous, ruokaturva ja maaseudun resilienssi on nähtävä turvallisuuden ja kilpailukyvyn rinnalla keskeisinä kokonaisuuksina, joita komission politiikkapriorisointi tukee. Komission ehdotus ei tältä osin ole riittävä: maatalousrahoitus näyttää alenevan merkittävästi nykyiseen kauteen verrattuna, mikä heikentäisi Suomen mahdollisuuksia vastata tuotannon kannattavuuden, huoltovarmuuden ja alueellisen elinvoiman haasteisiin.

Komission täydentävissä linjauksissa on esitetty, että jäsenmaat voisivat kohdentaa osan kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien (NRP) rahoituksesta maaseutualueille, viljelijöille ja maatalouden tarpeisiin. MTK pitää tätä periaatteessa myönteisenä, mutta korostaa, että rahoitusmahdollisuuksien oikeudellinen sitovuus, tosiasiallinen lisäisyys ja kohdentuminen jäävät edelleen epäselviksi. Pelkkä mahdollisuus käyttää varoja maatalouteen ei korvaa riittävää ja ennakoitavaa maatalousrahoitusta.

Komission esitykset eivät ole rohkaisevia, maatalouden rahoitus on laskemassa 20 %:n nykyisestä kaudesta komission kohdennusavaimen mukaan (COPA-COGECAn laskema viime heinäkuulta). Laskemassa on otettu huomioon komission puheenjohtajan kirjelmät marraskuulta 2025 ja tammikuulta 2026 on sisällytetty laskelmiin.

MTK pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että maatalouden korvamerkittyä rahoitusta vahvistetaan ensisijaisesti rahoituskehyksen otsakkeen 1 sisällä. Vaihtoehtoisesti Suomi voisi tukea vapaaehtoisia ja rajattuja siirtoja jäsenvaltion kumppanuussuunnitelman sisällä CAP-toimiin, erityisesti maatalouden tulotukiin. Tämä olisi tarpeen, jotta viljelijöille voidaan turvata

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

ennakoitava toimeentulo ja riittävä kannustin pitkäjänteisiin ympäristö-, ilmasto- ja eläinten hyvinvointitoimiin.

Rahoituskehyksen joustavuuden lisääminen voi parantaa EU:n kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin ja kriiseihin. Samalla liiallinen joustavuus heikentää viljelijöiden mahdollisuuksia suunnitella investointeja ja sitoutua pitkäaikaisiin toimiin. MTK tukee Suomen kantaa, jonka mukaan joustavuuden, ennakoitavuuden ja kurinalaisen budjetoinnin välillä on löydettävä tasapaino.

MTK pitää perusteltuna maaseutualueille kohdistuvien toimien nykyistä parempaa seurantaa niin sanotun rural target -lähestymistavan avulla. Samalla on välttämätöntä, että jäsenmaat voivat määritellä maaseutualueensa kansalliset erityispiirteet huomioon ottaen. LEADER-toiminnan jatkuvuus on turvattava, eikä maaseuturahoituksen tule jäädä vain laajan kumppanuussuunnitelman sisäiseksi joustoelementiksi.

MTK suhtautuu varauksellisesti ehdotuksiin, joilla kansalliselle osarahoitukselle asetettaisiin nykyistä tiukempia rajoja. Suomen erityisolosuhteet, pitkät etäisyydet, harva asutus ja itärajan tilanne edellyttävät kansallista liikkumavaraa myös jatkossa, johon tarvitaan myös EU:n yhteistä rahoitusta.

MTK muistuttaa, että ruokaturva on olennainen osa Suomen kokonaisturvallisuutta ja kriittistä infrastruktuuria. Tämä näkökulma on huomioitava myös puolustus- ja turvallisuusrahoituksen kokonaisuudessa sekä arvioitaessa EU:n yhteisten toimien lisäarvoa suhteessa kansallisiin ratkaisuihin.

Omien varojen osalta MTK kiinnittää huomiota hiilirajamekanismin (CBAM) mahdollisen laajentamisen vaikutuksiin maataloudessa. Lannoitteiden korkeat hinnat ovat jo nyt merkittävä kustannusrasite suomalaisille viljelijöille. CBAMin ja päästökaupan muutosten yhteisvaikutukset on arvioitava huolellisesti, ja komission lannoitestrategian toimeenpanossa on varmistettava konkreettiset toimet lannoitemarkkinoiden toimivuuden ja viljelijöiden kustannuskilpailukyvyn turvaamiseksi.

MTK näkee merkittäviä mahdollisuuksia EU:n tutkimus-, innovaatio- ja kilpailukykyrahoituksessa. Ravinteiden kierrätys edellyttää tutkimuksellisia läpimurtoja, jotta yhdyskuntien ravinnevirtoja voidaan hyödyntää peltoviljelyssä turvallisesti ja peltojen puhtaus turvaten. Vastaavasti valkuaiskasvien viljelyn laajentaminen, uusi genomiteknologia, ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä tauti- ja tuholaisresistenssin vahvistaminen edellyttävät pitkäjänteistä tutkimus- ja kehittämisrahoitusta.

Yhteenvetona MTK katsoo, että Suomen tulee neuvotteluissa tavoitella maltillisempaa rahoituskehyksen kokonaistasoa, mutta samalla varmistaa riittävä, ennakoitava ja aidosti maatalouteen kohdentuva rahoitus. Tämä edellyttää, että valmisteluprosessi ei jää kiinni missään valmisteluvaiheessa, ei EU:ssa eikä kansallisesti, muuten aiheutamme vaikeasti ennakoitavan tilanteen vuoden 2028 alkuun. Maatalous, ruokaturva ja maaseudun elinvoima ovat osa EU:n turvallisuutta, kilpailukykyä ja kriisinkestävyyttä, eikä niitä tule heikentää rahoituskehyksen rakenteellisilla muutoksilla.

Juha Ruippo
johtaja, MTK

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi